

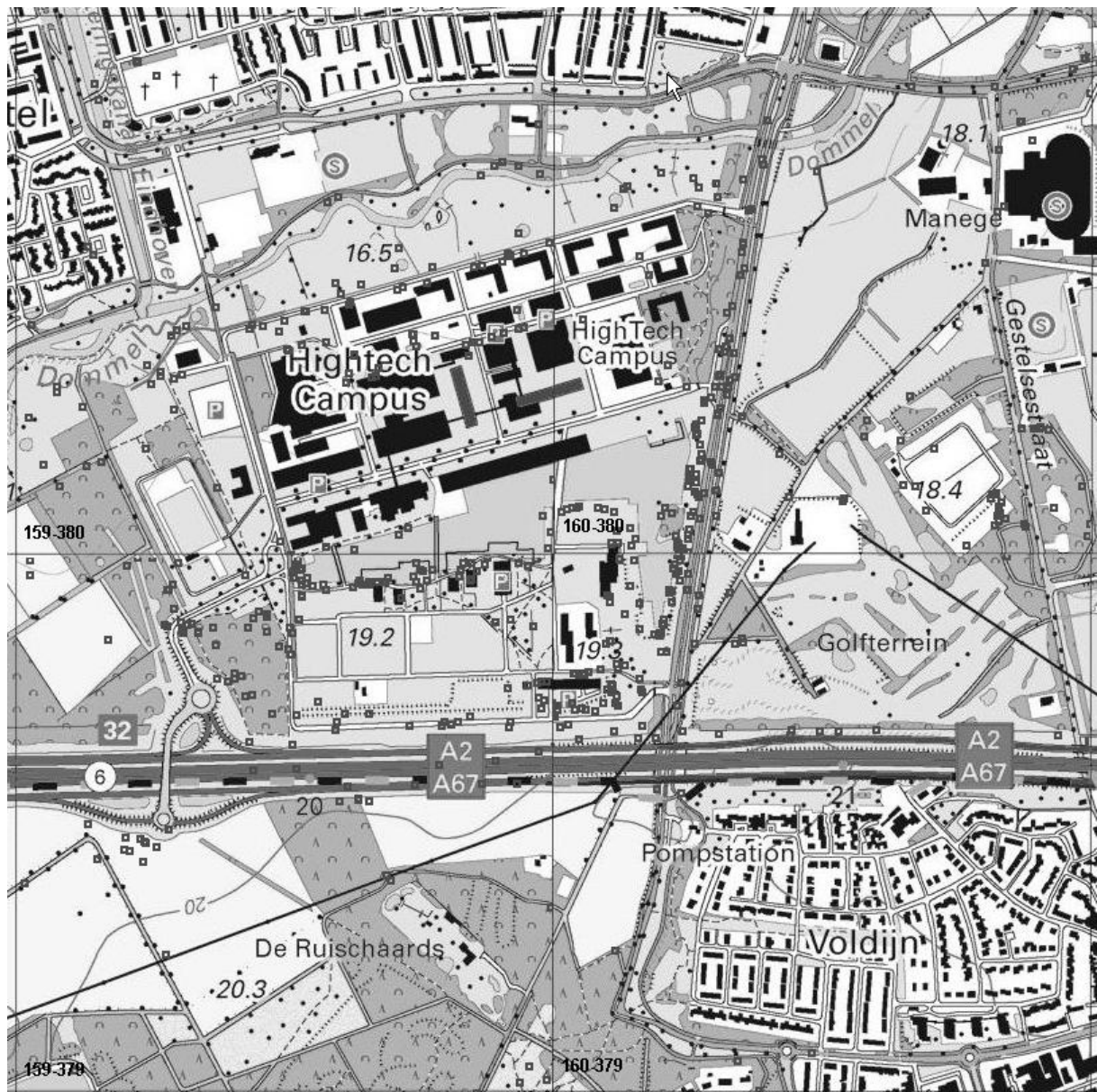
GRAS IS OM IN TE LIGGEN, deel 108

De onwaarschijnlijke flora van de High Tech Campus en omgeving

Joep Spronk

Omdat ik terugfietsend naar huis langs de prof. Holstlaan tegenover het NatLab Paarse toorts (*Verbascum phoeniceum*) zag en omdat tevens bleek dat het desbetreffende hok al 20 jaar niet meer compleet onderzocht was, besloot ik dat hok in 2012 ook te inventariseren. Ik kon nog niet bevroeden dat dit een zeer tijdrovend voornemen zou blijken.

Uiteindelijk heb ik de vier kilometerhokken waarin de High Tech Campus ligt in 2012 en 2013 uitputtend (voor zover dat bestaat) nageplozen op hogere planten, soorten met vaatbundels. Het kaartje toont de betreffende vier kilometerhokken.

Uit het kaartje blijkt dat behalve de aanwezigheid van de ongeveer 1 vierkante kilometer grote campus ook de Dommel over een lengte van 2 km in het onderzochte gebied ligt en er ook weilanden zijn tussen de Dommel en de HTC, die in gebruik zijn als weiland voor het vee van Age Opdam van de Gennepshoeve. Aan stadsgebied is onderzocht een deel van de Bennekel, Gestel en Aalst-Voldijn. De vele en brede berm van de prof. Holstlaan zijn uitgebreid bekeken. Bij Waalre liggen een paar heitjes die natuurlijk niet versmaad zijn. Het volkstuincomplex kende al weinig geheimen en daar zijn

alleen soorten genoteerd die niet uit tuinen afkomstig waren, of daar niet gekoesterd werden. Niet bezocht zijn het golfterrein en het grootste deel van de bermen van de grote weg A2/A67. Naast een overzicht van het geïnventariseerde gebied laat het kaartje ook zien waar zich de gekarteerde soorten bevinden (de kleine vierkantjes). Over het algemeen zijn dat Rode Lijstsoorten en soorten die kenmerkend zijn voor vegetaties.

De cijfers van de HTC-hokken zijn:

Hok	Jaar vorige inventarisatie	Aantal soorten vorige inventarisatie	Jaar nieuwe inventarisatie	Aantal soorten nieuwe inventarisatie	Bezoektijd nieuwe inventarisatie
159-380	1992	264	2012	465	19:30
160-380	1992	296	2012	535	22:30
160-379	1997	280	2013	422	12:45
159-379	1994	242	2013	377	13:45
Totaal		1082		1799	68:30

De bestede tijd aan veldwerk is ongeveer 40 uur meer dan wat voor vier hokken normaal is en het is ook nog exclusief de uren die thuis aanvullend nodig waren om onbekende zaken op naam te brengen.

Campus

Het belangwekkendste aan de flora van de Campus is – wat mij betreft – te vinden aan de grote waterpartijen die op het terrein liggen, met uitzondering van de noordkant. De overige zijden zijn glooiend aangelegd, zodat er geen harde overgang is van droog naar nat. De oostkant (de kant van de prof. Holstlaan) is een rijke groeiplaats van allerlei niet-gebruikelijke zegge-soorten, waarvan de meeste indicatoren zijn van bijzondere omstandigheden: Ronde zegge (*Carex diandra*), Zeegroene zegge (*C. flacca*), Blonde zegge (*C. hostiana*), Blauwe zegge (*C. panicea*) en Voszegge (*C. vulpina*). Opvallend zijn zeker de grote aantallen Paddenrus (*Juncus subnodulosus*). Langs de rand staat weinig Zilte rus (*J. gerardii*). Beide soorten zijn ongebruikelijk in onze contreien. Dat geldt minder voor de Heen (*Bolboschoenus maritimus*) die er tussen staat.

Langs deze waterkant komen ook beschermde soorten voor: Brede orchis (*Dactylorhiza majalis* subsp. *majalis*) en Rietorchis (*D. majalis* subsp. *praetermissa*) en hogerop Steenanjer (*Dianthus deltooides*), hoewel die naar alle waarschijnlijkheid afkomstig is van inzaaien. Op zijn minst lokale bescherming verdient Stijnve ogentroost (*Euphrasia stricta*), die in onze buurt alleen hier nog voorkomt. Ook ongebruikelijk is Smalle rolklaver (*Lotus glaber*). Niet zo zeldzaam (inmiddels) zijn Kleverige ogentroost (*Parentucellia viscosa*) en Kleine ratelaar (*Rhinanthus minor*). De Zittende zannichellia (*Zannichellia palustris* subsp. *palustris*) is een toetje voor de fijnproevers.

De zuidranden van de waterpartijen zijn vooral in de zomer erg bijzonder. Opvallend in die periode zijn de grote aantallen Stijve moerasweegbree (*Baldellia ranunculoides* subsp. *ranunculoides*). Deze plant kwam ook voor de aanleg van de Campus, maar – eerlijk is eerlijk – lang niet zo veel als nu. Op sommige plaatsen staat hoog daarboven Zwanenbloem (*Butomus umbellatus*) te bloeien. Langs de kanten komt plaatselijk Geelhartje (*Linum catharticum*) voor, alweer zo'n regionaal uiterst zeldzaam plantje, dat sommigen van ons zich misschien herinneren van de Baileybrug over het Beatrixkanaal. Aan de noordzijde wordt de HTC begrensd door een waterhoudende greppel. Daar is volgens de beheerder klei opgebracht, waarmee Veenwortel (*Persicaria amphibia*) is meegekomen. De sloot staat vol met Klein fonteinkruid (*Potamogeton berchtoldii*) en aan de kanten staan op sommige plaatsen plakkten Naaldwaterbies (*Eleocharis acicularis*).

De rechthoekige waterbakken tussen de gebouwen zijn volgens dezelfde beheerder beplant - volgens de instructies van de ontwerper – met o.a. Slanke waterweegbree (*Alisma lanceolatum*). De overige soorten in die bakken behoren tot de normale soorten van onze voedselrijke wateren.

Verspreid op het terrein groeien aardigheden zoals Lathyruswikke (*Vicia lathyroides*), Kaal breukkruid (*Herniaria glabra*), Slangenkruid (*Echium vulgare*) en Hondsviooltje (*Viola canina*). Bijzonder is de groeiplaats van Gipskruid (*Gypsophila muralis*). Deze soort heeft een plaatsje gevonden op het dak van het gebouw van de kinderopvang.

Het zuidelijke deel van het HTC-terrein is zeer droog. Daar zijn veel groepen Jeneverbes (*Juniperus communis*) aangeplant, die er zeer goed uitzien. Van Rob van den Burg (Bosgroepen zuid) heb ik begrepen dat er strooisel uit de buurt is gebruikt. Waar dan die behaarde variant van Struikheide (*Calluna vulgaris* var. *hirsuta*) vandaan komt die er zo opvallend tussen staat, is mij wel een raadsel, want die vorm is uit onze omgeving tot nu toe (bij mij) niet bekend. Ook de herkomst van Smal

fakkelgras (*Koeleria macrantha*) is onduidelijk. Het strooisel verklaart wel waarom er onvoorstelbaar veel Dwergviltkruid (*Filago minima*) staat.

Bijzondere soorten van omgevende terreinen

Bermen prof. Holstlaan

De de HTC omgevende gebieden zijn deels goed bekend, vooral de prof. Holstlaan met zijn fraaie bermen waarin veel Oosterse morgenster (*Tragopogon pratensis subsp. orientalis*) voorkomt en plaatselijk veel Klein tasjeskruid (*Teesdalia nudicaulis*). Overal staat wel Eekhoorngras (*Vulpia bromoides*). De roodbloemige exemplaren van Geel zonneroosje (*Helianthemum nummularium*) hebben ongetwijfeld samen met Kegelsilene (*Silene conica*) en wel drie Tijm-soorten (*Thymus pulegioides*, *T. serpyllum* en *T. vulgaris*) geen natuurlijke herkomst. De Paarse toorts had ik al genoemd als oorzaak van het aangenaam verpozen. Bijzonder was ook Valse akkerkers (*Rorippa x armoracioides*).

Volkstuin

Tot de niet gekweekte of verwilderde soorten op het volkstuincomplex horen: Rood guichelheil (*Anagallis arvensis subsp. arvensis*), Klein bronkruid (*Montia minor*) en Grote ereprijs (*Veronica persica*). Dit zijn geen ongewone soorten in tuinen. Opvallender waren hier: Zeegroene ganzenvoet (*Chenopodium glaucum*), Hartgespan (*Leonurus cardiaca*), Klein glaskruid (*Parietaria judaica*), Welriekende agrimonie (*Agrimonia procera*) en Slipbladkaardelbol (*Dipsacus laciniatus*). Bij de poel verwilderde Bleek cypergras (*Cyperus eragrostis*). Wat de herkomst van *Juncus tenuis subsp. anthellatus* is, is onbekend. De soort staat daar minstens sinds 2009.

Grasland tussen Dommel en HTC

Het grasland van de ecologische boer valt op door de vele exemplaren van Groot streepzaad (*Crepis biennis*). Ook staat er Beemdkroon (*Knautia arvensis*) en Muskuskaasjeskruid (*Malva moschata*) en in een poel werd ik verrast door Krabbenscheer (*Stratiotes aloides*).

Bermen en greppel A2/A67

Heel belangwekkend is het voorkomen van Armbloemige waterbies (*Eleocharis quinqueflora*) in de greppel van de snelweg. Grotendeels lijkt deze greppel ruig maar op enkele plaatsen is er alleen een lage vegetatie met een enkel exemplaar van deze soort. De meerbloemige Slanke waterbies (*E. uniglumis*) staat er ook. Beide soorten zijn licht zout-tolerant en hebben misschien voordeel van het strooizout dat wegspat of wegsijpelt van de grote weg. Een andere soort die in de bermen gevonden kan worden is Rozetkruidkers (*Lepidium heterophyllum*) bij het tunneltje van de Velddoornweg. In het land niet ongewoon, maar lokaal weinig gevonden, is Stomp kweldergras (*Puccinellia distans subsp. distans*). Dit gras werd aangetroffen langs de afslag naar de campus aan de zuidkant van de A2/A67. *Ruderaal veldje bij afslag campus*

Net ten zuiden van die afslag ligt een ruderaal veldje dat blijkens de sporen wel als crossveldje gebruikt wordt. Ik werd daar verrast door veel exemplaren van Franse silene (*Silene gallica*). Deze niet alleen in in onze buurt zeer zeldzame soort doorstaat het crossen blijkbaar goed samen met Borstelbies (*Isolepis setacea*).

Heitjes bij Waalre

De noordelijkste rand van het Gat van Waalre en de heitjes ten noorden van Waalre herbergen geen grote bijzonderheden. Zilverhaver (*Aira caryophylla*), Buntgras (*Corynephorus canescens*), Kruipbrem (*Genista pilosa*) en Borstelgras (*Nardus stricta*) zijn er te vinden tussen de Struikhei (*Calluna vulgaris*). Van vochtige het is geen sprake. Een klein uitstapje buiten het hok leerde dat de grote struik Zwerfhei (*Erica vagans*) het nog steeds goed doet. Trudy Vos zag (vast wel) dezelfde plant en benoemde deze ook Zwerfhei; dat geeft de burger moed.

Fietspad en Dommel

In hok 159-380 vallen langs het fietspad bij de Dommel Springzaadveldkers (*Cardamine impatiens*), Daslook (*Allium ursinum*) – beschermd – en Donzige klit (*Arctium tomentosum*) erg op. Het terrein in het zuidwesten rond de beek in dit hok herbergt nog wat niet alledaagse soorten zoals Gewone agrimonie (*Agrimonia eupatoria*), Bolderik (*Agrostemma githago*), Korenbloem (*Centaurea cyanus*), Kamgras (*Cynosurus cristatus*), en Gele ganzenbloem (*Glebionis segetum*). Sommige van deze soorten zijn niet ongebruikelijk in zaaimengels. Dat geldt niet voor de Moeraswederik (*Lysimachia thysiflora*) die op de natste delen te vinden is. Bij het scoutinggebouw aan de Locatellistraat staat een enorme braamstruik die met behulp van Boom uitgesleuteld werd tot *Rubus deliciosus*. Verder naar het westen verwilderen *Rubus odoratus* en *R. parviflorus*. Het zijn bramen met niet samengestelde bladen. De laatstgenoemde staat ook langs de Gennepeweg en heeft, in weerwil van de wetenschappelijke naam, grote bloemen. Ook *Oenothera rubricaulis* is er te vinden maar dat is meer in de wijk Ooievaarsnest.

Bebouwing

In het deel van de wijk Gestel (zoals het op de kaart genoemd wordt) zijn de gewone stadssoorten te vinden. Verwilderend komt ook Moerashyacint (*Pontederia cordata*) voor maar onverwacht was toch wel de combinatie van Kransgras (*Polypogon viridis*) met Plat beemdgras (*Poa compressa*), waar ik tegenaan liep net op het moment dat ik dacht dat het wel zo'n beetje "op" was. Langs het afwateringskanaal staat veel Bittere veldkers (*Cardamine amara*). Parelvederkruid (*Myriophyllum aquaticum*) werd hier niet gezien.

Van de Voldijn in Aalst zijn ook wat stadsplanten en nieuwigheden te melden: bijvoorbeeld Westerse karmozijnbes (*Phytolacca americana*), Donzige klaproos (*Papaver atlanticum*), Gekielde dravik (*Ceratochloa carinata*) en - weer – *Oenothera rubricaulis* (is die soort stiekem aan het inburgeren?). Langs een bospaadje zijn hier ook Egelantier (*Rosa rubiginosa*) en Veelbloemige salomonszegel (*Polygonatum multiflorum*) te vinden.

Bosjes Anton Coolenlaan en Velddoornweg

In het bosje aan de Velddoornweg (op het kaartje als Gestelse straat) staat sinds jaar en dag Hengel (*Melampyrum pratense*) en Muursla (*Mycelis muralis*). Ook die zijn nu nog te bewonderen. Het Roekenbosje is grotendeels ontdaan van de grote populieren waarin de vogels hun nesten hadden. De ondergroei is erg verruigd en de Eenbes (*Paris quadrifolia*) staat er treurig bij.

Uit bovenstaande opsomming moge blijken dat een bezoek aan de HTC in floristisch opzicht zeer verrassens is. Ik kan mij (minstens) twee dingen niet voorstellen:

- dat de vele bijzondere soorten hier spontaan kwamen en
- dat alleen hogere planten aangevoerd zouden zijn.

Ik raad onderzoekers van andere groepen dan ook van harte aan om het terrein van de campus eens te onderzoeken. Dat geldt natuurlijk ook voor degenen die op een gebied van vier vierkante kilometer ongeveer 40% van de in Nederland inheemse plantensoorten wil zien.

Adres

Heggeranklaan 12
5643 BR Eindhoven